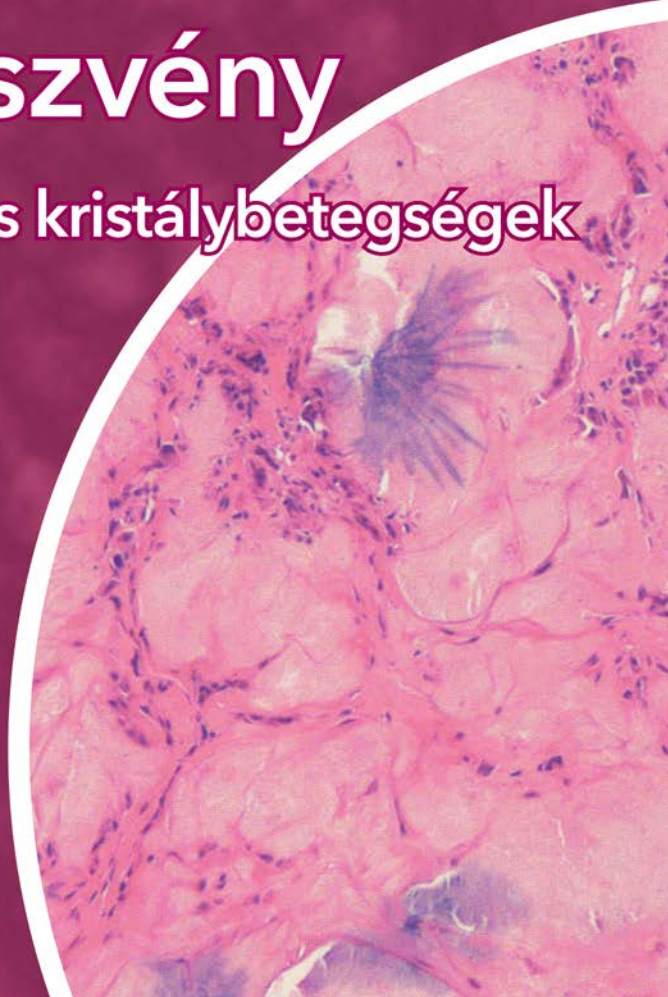

SPRINGMED ORVOSI SZAKKÖNYVEK®

Szekanecz Zoltán–Paragh György–Poór Gyula

Köszvény

és más kristálybetegségek

Szekanecz Zoltán–Paragh György–Poór Gyula

Köszvény

és más kristálybetegségek

Szekanecz Zoltán–Paragh György–Poór Gyula

Köszvény

és más kristálybetegségek

© Prof. dr. Szekanecz Zoltán-Prof. dr. Paragh György-
Prof. dr. Poór Gyula, 2014

© SpringMed Kiadó, 2014, 2023

Szakmai lektor: dr. Varju Tibor

SpringMed Orvosi Könyvek® sorozat
Prof. dr. Szekanecz Zoltán-Prof. dr. Paragh György-
Prof. dr. Poór Gyula:
KÖSZVÉNY ÉS MÁ
KRISTÁLYBETEGSÉGEK

PRINT-ISBN 978-615-5166-49-5

EBOOK-ISBN 978615-6337-54-2

ISSN 2060-310X

Minden kiadói jog fenntartva. A mű egészének vagy részleteinek nyomtatott vagy digitális formában történő sokszorosítása, másolása, online megjelenítése kizárólag a kiadó előzetes írásos engedélyével lehetséges. A SpringMed Kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

SpringMed Kiadó
www.springmed.hu
1519 Budapest, Pf. 314.

Felelős kiadó: dr. Böszörményi Nagy Klára
Felelős szerkesztő: dr. Takács Éva
Grafikai tervezés és kivitelezés: Hakucsák Róbert
Terjesztés: Végh Rita

Tartalom

Előszó	9
A könyvben szereplő betűszavak, rövidítések	11
Köszvény	13
A köszvény története	15
Definíció	18
Epidemiológia	19
Etiopatogenezis	20
<i>Húgysav-anyagcsere</i>	20
<i>A húgysav lehetséges élettani szerepe</i>	24
<i>Hyperurikaemia és kristályképződés</i>	25
<i>Immunpatogenezis: a veszélyszignál, az inflamma-</i> <i>szóma-aktiváció és a synovitis kialakulása</i>	29
Klinikai kép	36
<i>Aszimptomatikus hyperurikaemia</i>	36
<i>Akut köszvényes roham</i>	37
<i>Az ismétlődő rohamok időszaka</i> <i>(interkritikus periódus)</i>	37
<i>Krónikus (tofuszos) köszvény</i>	37
<i>Genetikai defektuson alapuló szekunder köszvény</i>	38
Társbetegségek és prognózis	39
<i>Atherosclerosis és kardiovaszkuláris betegség</i>	39
<i>Cerebrovaszkuláris betegség (stroke)</i>	41
<i>Perifériás artériás betegség (PAD)</i>	42
<i>Hypertensio és vesebetegség</i>	42
<i>Nem alkoholos májbetegség</i>	45

Összefüggés egyéb rizikófaktorokkal – metabolikus szindróma	46
Diagnózis	48
Diagnosztikai módszerek	48
Diagnosztikai ajánlások	51
Differenciáldiagnózis	54
Kezelés	55
Alapelvek	55
Terápiás ajánlások	55
A köszvény gyógyszerei	69
Az akut köszvényes roham kezelése	70
A hyperurikaemia és a köszvény fenntartó gyógyszeres kezelése	74
A köszvényes roham profilaxisa	80
Nem gyógyszeres (diétás és életmódi) kezelés	81
A tünetmentes hyperurikaemia kezelése	89
Gondozás és monitorozás	90
Kalcium-pirofoszfát-dihidrát kristályarthropathia	93
Definíció és nevezéktan	95
Epidemiológia	95
Etiopatogenezis	97
Klinikai kép	99
Álköszvény	103
Pszedoreumatoid arthritis	103
Pseudoarthrosis akut gyulladással	103
Pseudoarthrosis gyulladás nélkül	104
Tünetmentes CPPD-depozíció	104
Pszedoneuropatiás arthropathia	104

Diagnózis	104
Differenciáldiagnózis	106
Kezelés	106
Bázikus kalcium-foszfát arthropathia	109
Definíció	111
Epidemiológia	111
Etiopatogenezis	111
Klinikum	112
Diagnózis	113
Differenciáldiagnózis	114
Kezelés	114
Irodalom	117
Tárgymutató.....	128
Hasznos címek, linkek	134
Könyvajánló a SpringMed Kiadótól.....	135

Miert esedékes egy, a köszvényről és más kristályarthritisekről szóló monográfia kiadása? Ennek számos fontos oka van.

Először: a kórkép nem ritka; hazánkban mintegy 25–50 ezer beteget érinthet.

Másodszor: több évtizedes „szakmai csend” után, mialatt a régi diagnosztikus és terápiás elvek mentén, hagyományos gyógyszerekkel, a diéta háttérbe szorulása mellett kezeltük betegeinket, az utóbbi évtizedben robbanás történt e kórképek patogenezisének kutatása, kezelésének gyakorlata terén. Az autoinflammáció, az inflammaszóma szerepének megismerése közelebb hozott bennünket a köszvény immuno-inflammatorikus jellegének megismeréséhez. Több ismerettel rendelkezünk a metabolikus szindróma részét képező köszvény – mint független kardio- és cerebrovaszkuláris rizikófaktor – jelentőségéről, mely ma már nemcsak a manifesztálódott köszvény, hanem a hyperurikaemia jelentőségét is előtérbe hozza.

A kezelésben elterjedt a – más kórképeknél megszokott – célirányú kezelés, ami a húgysavszint 360 $\mu\text{mol/l}$ alá csökkentésének fontosságát jelenti. Újabb gyógyszerek (febuxostat, kanakinumab) megjelenése és nagy epidemiológiai tanulmányokban az egyes életmódi-diétás tényezőkkel kapcsolatos bizonyítékok összegyűjtése maga után vonta pontos útmutatást adó, minden részletre kitérő európai és amerikai ajánlások megszületését. Újabb ismeretekre tettünk szert, és mind diagnosztikus, mind terápiás ajánlások születtek a CPPD- és a BCP-arthropathiák kapcsán is.

Harmadszor: a téma interdiszciplináris; összekapcsolja a belgyógyászatot, az anyagcsere-betegségekkel foglalkozó és a reumatológia szakmákat.

Negyedszer: megbízható adatokon nyugvó körképet szükséges adni szakorvosnak, családorvosnak, szakorvosjelöltnek és orvostanhallgatóknak egyaránt.

A szakkönyv igen részletes áttekintést ad a kristálybetegségek kialakulásáról, ezen belül az etiológiai és patogenetikai tényezőkről. Mindez azért is fontos, mert az empirikus terápia mellett a kórképekben is előtérbe kerül a gyulladásgátló, célzott terápia, amihez a gyulladásos sejtes és molekuláris mechanizmusok megértése nélkülözhetetlen. Az említett nemzetközi ajánlások mentén áttekintjük a legmodernebb diagnosztikus eljárásokat. A kórképek egyes szakaszait (akut roham, krónikus szak, rohamprevenció) követve gyakorlati útmutatást kívánunk adni a várhatóan legeredményesebb kezelési stratégiákról. Röviden bemutatjuk az új gyógyszereket, a közeljövőben bevezetésre váró eljárásokat és – szintén bizonyítékokat felvonultatva – a diétás-életmódi irányelveket is.

Dr. Varju Tibor főorvos úr gondos lektori munkáját külön megköszönve, könyvünket szívből ajánljuk minden, a téma iránt érdeklődő olvasónak.

A szerzők

A könyvben szereplő betűszavak, rövidítések

ABCG2 multidrogranszporter, az ABCG alcsalád második tagja	DNS dezoxi-ribonukleinsav
ACPA anti-CCP, anticitrullinált fehérjeantitest	EMA European Medicines Agency
ACR Amerikai Reumatológusok Kollégiuma	EULAR Európai Reumaliga
AMP adenozin-monofoszfát	FDA Food and Drug Administration
ANKH ankylosisprotein-homológ	GLUT9 glükóztranszporter
apoB apolipoprotein B	GMP guanozin-monofoszfát
apoE apolipoprotein E	HA hidroxipapatit
ARA Amerikai Reumatológiai Társaság	HAQ Health Assessment Questionnaire; funkcionális kérdőív
ATP adenozin-trifoszfát	HGPRT hipoxantin-guanin-foszforibozil-transzferáz
BCP bázikus kalcium-foszfát	HIN Health Improvement Network
COX-2 ciklooxygenáz-2	HPFS Health Professionals Follow-up Study
CPPD kalcium-pirofoszfátdihidrát	HRCT nagy felbontású CT
CRP C-reaktív protein	IMP inozin-5-monofoszfát
CV kardiovaszkuláris	LRR leucinban gazdag ismétlődő domén
DAMP veszélyhez kötött molekuláris mintázatok	MMP mátrix-metalloproteináz
DC dendritikus sejt	MNU mononátrium-urát-monohidrát
DECT kettős energiájú CT	

MRFIT Multiple Risk Factors Intervention Trial	OAT organikus anion-transzporter
MTP metatarzofalangeális (ízület)	PAD perifériás artériás betegség
NAFLD nem alkoholos, elzsírosodással járó májbetegség	PHS periarthrit is humeroscapularis
NCEP ATP III National Cholesterol Education Program Adult Treatment Panel III	PP pirofoszfát
NHANES National Health and Nutrition Examination Survey	PRPP foszforibozil-pirofoszfát
NHS Nurses' Health Study	RF reumatoid faktor
NLRP 3 NACHT, LRR és PYD domén tartalmú protein 3	RNS ribonukleinsav
NMP nukleozid-monofoszfát	RR relatív rizikó
NPT Na-foszfát-transzporter	SF-36 Short Form 36; életminőség-kérdőív
NSAID nem szteroid gyulladásgátló	SLC vízdékony hordozómolekula
NTP nukleotid-trifoszfát	TGF-β transzformáló növekedési faktor β
	URAT1 uráttranszporter
	VAS vizuális analóg fájdalomskála

Köszvény

[vissza a Tartalomjegyzékhez](#)

[vissza a Tartalomjegyzékhez](#)